

طرح دوره

نام درس: روشها و فنون آموزش در جامعه یا سیستم بهداشتی	زمان تشکیل کلاس: سه شنبه ساعت ۴-۲ نیمسال اول ۹۵/۹۶
رشته: کارشناسی ارشد مشاوره در مامایی ورودی ۱۳۹۵	محل: کلاس سالن جلسات
تعداد واحد: ۱ واحد نظری و نیم واحد عملی	استاد: دکتر حسین اشتریان

هدف کلی درس:

شناخت مفاهیم، روش ها و اصول آموزش و کاربرد آنها در آموزش به مراجعین

شرح درس:

در این درس تلاش می شود تا انواع روش ها و الگوهای آموزشی در سیستم بهداشتی تشریح و مقایسه شود و علل نیاز، انتخاب و کاربرد روشهای جدید را با توجه به اهداف آموزشی بیان گردد و دانشجو لازم است با هماهنگی استاد مهارت لازم را در عمل بکار گیرد.

اهداف کلی جلسات:

۱. کنکاشی در مفاهیم، اهداف و اصول آموزش در سیستم بهداشتی
۲. تبیین الگوها و نظریه های تغییر رفتار
۳. آشنایی با نیاز و نیاز سنجی در آموزش بهداشت
۴. تبیین نقش و اهمیت ارتباطات در آموزش بهداشت و ارتقای سلامت
۵. آشنایی با اهداف آموزشی
۶. آشنایی با تحلیل و تعیین موقعیت آموزشی
۷. تبیین محتوای آموزشی
۸. کنکاشی در خصوص روش های آموزشی
۹. آشنایی در مورد وسایل کمک آموزشی
۱۰. کنکاشی در خصوص ارزشیابی در آموزش بهداشت

اهداف ویژه به تفکیک اهداف کلی هر جلسه:

جلسه اول:

هدف کلی - فراگیر با مفاهیم، اهداف و اصول آموزش در سیستم های بهداشتی آشنا می گردد.

اهداف ویژه - پس از این جلسه از فراگیر انتظار می رود:

- ۱-۱ مفهوم آموزش و تدریس را باهم مقایسه کند و وجوه تشابه و تمایز آنها را به اختصار توضیح دهد.
- ۱-۲ معنای یادگیری را از دیدگاههای مختلف یادگیری مورد بحث قرار دهد.
- ۱-۳ سازه های اصلی نظریه های یادگیری را تعریف نماید.
- ۱-۴ مفهوم آمادگی برای یادگیری و اجزای آن را توصیف نماید.
- ۱-۵ مفهوم سبک های یادگیری را تشریح نماید.
- ۱-۶ تعاریف، تفاوت و مشابهت مفاهیم رفتار بهداشتی، آموزش بهداشت و ارتقای سلامت را بازگو نماید.
- ۱-۷ محل های اصلی ارایه برنامه های آموزش بهداشت را توضیح دهد.

جلسه دوم:

هدف کلی: الگوها و نظریه های تغییر رفتار

اهداف ویژه - پس از این جلسه از فراگیر انتظار می رود:

- ۲-۱ مدل اکولوژیکال سلامت را توضیح دهد.
- ۲-۲ نظریه را تعریف و ویژگیهای اصلی آن را توصیف نماید.
- ۲-۳ ساختارهای اصلی نظریه (مفهوم، سازه، متغیر، مدل) را توصیف نماید.
- ۲-۴ ارتباط نظریه، تحقیق و عملکرد را تشریح نماید.
- ۲-۵ خواستگاه تاریخی نظریه اعتقاد بهداشتی را توضیح دهد.
- ۲-۶ سازه های نظریه اعتقاد بهداشتی را تشریح نماید.
- ۲-۷ سازه های نظریه رفتار برنامه ریزی شده را تشریح نماید.

جلسه سوم:

هدف کلی: الگوها و نظریه های تغییر رفتار

اهداف ویژه- پس از این جلسه از فراگیر انتظار می رود:

۳-۱ سازه های مدل مراحل تغییر را تشریح نماید.

۳-۲ نظریه شناختی اجتماعی را توضیح دهد.

۳-۳ نظریه انتشار نوع آوری را توضیح دهد.

۳-۴ مدل پرسید پرسید را توضیح دهد.

جلسه چهارم:

هدف کلی- نیازسنجی مراجعین برای آموزش بهداشت

اهداف ویژه- پس از این جلسه از فراگیر انتظار می رود:

۴-۱ طراحی آموزشی را تعریف کند.

۴-۲ عناصر مهم طراحی آموزشی را نام ببرد.

۴-۳ مفهوم نیاز را تعریف نماید.

۴-۴ طبقه بندی برادشاو از نیاز را توضیح دهد.

۴-۵ نیازسنجی و مراحل مهم آن را در آموزش بهداشت تشریح نماید.

۴-۶ روش های نیازسنجی آموزشی را توضیح دهد.

جلسه پنجم:

هدف کلی- برنامه ریزی آموزش بهداشت و مروری بر هدف های آموزشی

اهداف ویژه- پس از این جلسه از فراگیر انتظار می رود:

۵-۱ هدف آموزشی را در چند سطر تعریف و تحلیل کند.

۵-۲ ضرورت تعیین و تنظیم هدف آموزشی را تشریح نماید.

۵-۳ تفاوت هدف های کلی و عینی آموزشی را بیان نماید.

۴-۵ طبقه بندی سه گانه اهداف آموزشی بلوم را تشریح نماید.

جلسه ششم:

هدف کلی: شیوه های آموزشی مناسب برای آموزش مراجعین

اهداف ویژه- پس از این جلسه از فراگیر انتظار می رود:

۱-۶ محتوای آموزشی را تعریف و مبنای تهیه آن را بیان نماید.

۲-۶ اصول مهم تهیه و تنظیم محتوا را به اختصار توضیح دهد.

۳-۶ روش های آموزشی را توضیح دهد. (مانند سخنرانی، پانل، کارگاه، سمپوزیوم، بحث گروهی)

جلسه هفتم:

هدف کلی: چگونگی استفاده از وسایل کمک آموزشی

اهداف ویژه- پس از این جلسه از فراگیر انتظار می رود:

۱-۷ وسیله آموزشی را تعریف نماید.

۲-۷ وسایل آموزشی تسهیل کننده و معیاری را از نظر کاربرد مقایسه نماید.

۳-۷ سه معیار اصلی انتخاب وسیله کمک آموزشی (فراگیر، رسانه و وظیفه) را تشریح نماید.

۴-۷ انواع وسایل مکتوب و غیر مکتوب در آموزش بهداشت را توضیح دهد.

۵-۷ نحوه طراحی وسایل آموزشی مورد استفاده در آموزش بهداشت را بیان کند.

جلسه هشتم:

هدف کلی: ارزشیابی در آموزش بهداشت

اهداف ویژه- پس از این جلسه از فراگیر انتظار می رود:

۱-۸ مفاهیم اندازه گیری، سنجش، آزمون و ارزشیابی را مقایسه کند.

۲-۸ انواع آزمونها را با توجه به ویژگیهای مورد اندازه گیری دسته بندی کند.

۳-۸ ارزشیابی وابسته به ملاک و وابسته به هنجار را توضیح دهد.

۸-۴ ارزشیابی آغازین، تکوینی، تشخیصی و تراکمی را توضیح دهد و ویژگیها و موارد استفاده را بیان نماید.

۸-۵ جدول مشخصات آزمون را تعریف کند و اجزای آن را شرح دهد.

۸-۶ آزمونهای تشریحی محدود پاسخ و گسترده پاسخ را از نظر تعریف، معایب و محاسن و قواعد تهیه و تصحیح توضیح دهد.

جلسه نهم:

هدف کلی: ارزشیابی در آموزش بهداشت

اهداف ویژه- پس از این جلسه از فراگیر انتظار می رود:

۹-۱ آزمون کوتاه پاسخ را از نظر تعریف، معایب، محاسن و قواعد تهیه توضیح دهد.

۹-۲ آزمون صحیح-غلط را از نظر تعریف، معایب، محاسن و قواعد تهیه توضیح دهد.

۹-۳ آزمون جورکردنی را از نظر تعریف، معایب، محاسن و قواعد تهیه توضیح دهد.

۹-۴ آزمون چندگزینه ای را از نظر تعریف، معایب، محاسن و قواعد تهیه توضیح دهد.

۹-۵ انواع آزمونهای عملکردی را توضیح داده و شباهت ها و تفاوت های آنها را با هم مقایسه کند.

۹-۶ نحوه سنجش هدف های حوزه عاطفی را شرح دهد.

جلسه دهم:

هدف کلی: ارتباطات در آموزش بهداشت و ارتقای سلامت

اهداف ویژه- پس از این جلسه از فراگیر انتظار می رود:

۱۰-۱ انواع ارتباطات را توضیح دهد.

۱۰-۲ عوامل تعیین کننده یک ارتباط موثر را تشریح نماید.

۱۰-۳ موانع برقراری یک ارتباط موثر را شرح دهد.

۱۰-۴ شگردهای برقراری ارتباط موثر در ارتباطات بهداشتی-درمانی را توضیح دهد.

جلسه یازدهم تا چهاردهم:

هدف کلی: اجرای آموزش نمونه در کلاس

اهداف ویژه- پس از این جلسه از فراگیر انتظار می رود:

مراحل کامل طراحی آموزشی را برای یک موضوع آموزش بهداشت تهیه و ارائه نماید.

جلسه پانزدهم:

هدف کلی- آشنایی با نحوه ارزیابی نحوه تدریس مدرسان

اهداف ویژه: پس از این جلسه از دانشجو انتظار می رود:

۱-۱۵ روش تدریس یک مدرس را مشاهده و نتیجه ارزیابی خود را در کلاس ارائه نماید.

شیوه های یاددهی - یادگیری

در این درس از دانشجویان درخواست میشود تا فعالانه در فعالیت آموزشی شرکت نمایند. دانشجو با استفاده از منابع معرفی شده بایستی مطالب مربوطه هر جلسه را قبل از حضور در کلاس مطالعه نماید. از روش های آموزشی مشارکتی و سخنرانی تعاملی جهت ارائه مطالب استفاده می گردد.

رسانه های آموزشی:

وایت برد ، رایانه، کتب و مجلات

مقررات درس:

مطالعه مطالب قبل از حضور در کلاس

حضور منظم و فعالانه در کلاس

انجام تکالیف محوله

نحوه ارزشیابی:

- ❖ کوئیز و جواب به سوالات ۲ نمره
- ❖ طراحی و تکمیل آموزش نمونه ۳ نمره
- ❖ ارائه آموزش نمونه ۱ نمره
- ❖ شرکت و ارائه نقد و بررسی تدریس مدرسان ۱ نمره
- ❖ امتحان میان ترم ۵ نمره
- ❖ امتحان پایان ترم ۸ نمره

منبع	عنوان	جلسه
۱۴،۳	اهداف، مفاهیم، اصول و انواع آموزش در سیستم بهداشتی	اول
۶،۲	الگوها و نظریه های تغییر رفتار	دوم
۶،۲	الگوها و نظریه های تغییر رفتار	سوم
۱۴،۱۰،۴،۵	نیازسنجی مراجعین برای آموزش بهداشت	چهارم
۱۸،۱۷،۱۱،۱۲،۱۶	برنامه ریزی آموزش بهداشت و مروری بر هدف های آموزشی	پنجم
۱۹،۱۲،۱۳	شیوه های آموزشی مناسب برای آموزش مراجعین امتحان میان ترم	ششم
۱۹،۱۵،۱۳	چگونگی استفاده از وسایل کمک آموزشی	هفتم
۱۶،۹،۱۲،۱۱	ارزشیابی در آموزش بهداشت	هشتم
۱۶،۹،۱۱،۱۲	ارزشیابی در آموزش بهداشت	نهم
۱۸،۷،۱۷،۸	ارتباطات در آموزش بهداشت و ارتقای سلامت و	دهم
	اجرای آموزش نمونه در کلاس دانشجوی یک و دو و بحث و نقد	یازدهم
	اجرای آموزش نمونه در کلاس دانشجوی سه و چهار و بحث و نقد	دوازدهم
	اجرای آموزش نمونه در کلاس دانشجوی پنج و شش و بحث و نقد	سیزدهم
	اجرای آموزش نمونه در کلاس دانشجوی هفت و هشت و بحث و نقد	چهاردهم
	بحث و نقد مشاهده آموزش مدرسان در کلاس های رسمی توسط دانشجویان	پانزدهم

منابع

1. Park, K. (2007). Park's textbook of preventive and social medicine.

2. Glanz, K., Rimer, B. K., & Viswanath, K. (Eds.). (2008). Health behavior and health education: theory, research, and practice. John Wiley & Sons.
3. Cotrell, R., Girvan, J., & McKenzie, J. (2013). Principles & Foundation of Health Promotion and Education.
4. Scriven, A. (2010). Promoting Health: A Practical Guide: Forewords: Linda Ewles & Ina Simnett; Richard Parish. Elsevier Health Sciences.

۵. صفاری م و شجاعی زاده د. اصول و مبانی آموزش بهداشت و ارتقای سلامت. تهران: سماط، ۱۳۸۷
۶. صفاری م، شجاعی زاده د، غفرانی پور ف و دیگران. نظریه ها، مدل ها و روش های آموزش بهداشت و ارتقای سلامت. تهران: انتشارات سبحان، ۱۳۸۸
۷. صفاری م، شجاعی زاده د، غفرانی پور ف و دیگران. ارتباط شناسی سلامت. تهران: انتشارات سبحان، ۱۳۸۹
۸. محسنیان م. ارتباط شناسی: ارتباطات انسانی (نیان فردی، گروهی، جمعی). تهران: انتشارات سروش. ۱۳۸۹
۹. گنجی ح و ثابت م. روان سنجی (مبانی نظری آزمونهای روانی). تهران: انتشارات ساوالان. ۱۳۸۹
۱۰. فتحی ک. نیاز سنجی آموزشی، الگوها و فنون. تهران: انتشارات آبیژ. ۱۳۸۸
۱۱. سیف ع الف. اندازه گیری، سنجش و ارزشیابی آموزشی. تهران: انتشارات دوران. ۱۳۸۵
۱۲. شعبانی ح. مهارتهای آموزشی روشها و فنون تدریس. تهران: انتشارات سمت. ۱۳۹۱

13. Bensley, R. J., & Brookins-Fisher, J. (2009). Community health education methods: A practical guide. Jones & Bartlett Learning.

14. Koelen, M. A., & van den Ban, A. W. (2004). Health education and health promotion . Wageningen, NL: Wageningen Academic Publishers.

۱۵. احدیان م. مقدمات تکنولوژی آموزشی - با ضمیمه مطالب تازه توسط ناشر. تهران: انتشارات بشری. ۱۳۹۳
۱۶. دیدارلوع، شجاعی زاده د، و برنامه ریزی ارتقا سلامت بر اساس مدل های تغییر رفتار. تهران: انتشارات سبحان ۱۳۹۳.
۱۷. باقیانی مقدم ح. آموزش بهداشت، ارتباطات و تکنولوژی آموزشی. تهران: انتشارات سبحان ۱۳۹۳.
۱۸. هاشمیان م. آموزش بهداشت و ارتباطات. تهران: اندیشه رفیع ۱۳۸۶.

19. Bastable, S. B. (2008). Nurse as educator. Jones & Bartlett Publishers.